ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ
ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΥΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΤΟΣ Θ'. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1919. ΑΡΙΘ. 191

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

Ἡ ἔκτασις τῆς φρίκης καὶ τῆς καταστροφῆς, τὴν ὁποίαν ἐξαπέλυ-ν ὁ μόλις πρό τινος λήξας τετραετὴς παγκόσμιος πόλεμος εἰς τὴν θρωπότητα, φυσικὸν ἦτο νὰ παρωθήσῃ τοὺς φίλους τῆς εἰρήνης καὶ ς εὐημερίας τοῦ ἀνθρώπου εἰς σκέψεις περὶ τοῦ πῶς θὰ καταστῇ νατὸν ὄχι μόνον τοιοῦτος πόλεμος νὰ ἀποτραπῇ εἰς τὸ μέλλον, ἀλλὰ ὶ νὰ προλαμβάνωνται ἐν γένει οἱ ἐξ ἀντιζηλιῶν καὶ συμφερόν-ν καὶ ἐνόχων πόθων μεταξὺ τῶν ἐθνῶν πόλεμοι.

Τοιαῦται σκέψεις ἀπησχόλησαν μὲν καὶ πάντας τοὺς φιλελευθέ-υς, τοὺς ἀγωνισθέντας ὑπὲρ τῶν δικαίων τῶν μικρῶν καὶ τῶν θενῶν κατὰ τῶν ἀπλήστων καὶ κυριαρχικῶν τάσεων τῶν ὀπαδῶν ῦ δικαίου τῆς ἰσχύος, ἀπεκρυσταλλώθησαν δ' ὅμως εἰς σύστημα καὶ ετυπώθησαν σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς καὶ ἐξηγγέλθησαν εἰς τὸν σμον ὡς συνδυασμὸς ἰδέας καὶ πράξεως ἐξ Ἀμερικῆς διὰ τοῦ στό-ατος τοῦ Προέδρου τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας.

Τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον προέτεινεν ὁ Οὐΐλσων πρὸς ἐφεξῆς ἀποφυ-ν τῶν πολέμων, κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως δυνατόν, διετυπώθη ὑπὸ τὸν πον «Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν». Τὰ ἔθνη δῆλα δή, τὰ ὁποῖα κήδον-ι τῆς ἐλευθερίας τῶν δικαίων καὶ τῆς εὐημερίας τῶν λαῶν, μικρῶν μεγάλων, καὶ ὀφείλουσι καὶ δύνανται νὰ συμβληθῶσι πρὸς ἄλληλα

κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε πᾶσα μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἐνδεχομένη δια-φορὰ νὰ ἐπιλύεται διὰ μέσων εἰρηνικῆς συνεννοήσεως ἀντὶ πάσης εἰς τὰ ὅπλα καταφυγῆς.

Δὲν σκοποῦμεν ἐνταῦθα νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ μεγαλεπηβόλου τούτου σχεδίου. Τοῦτο μόνον ἀξίζει νὰ τονισθῇ ἐνταῦθα, ὅτι, ὁσονδήποτε ἰδεολογικὸν καὶ ἂν ἐφάνη ἐκ πρώτης ἀρχῆς διὰ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ πρώτου εἰσηγητοῦ καὶ ἕνεκα τῶν εὐτυχῶν ἀπό-ψεων, τὰς ὁποίας πράγματι παρουσίασε, ἀποδεκτὸν γενόμενον συνεζη-τήθη καὶ ἐπεκυρώθη, τὰ δὲ τελευταῖα ἐκ Παρισίων τηλεγραφήματα μᾶς διεβίβασαν ὡς γεγονὸς τετελεσμένον τὴν ὑπὸ πάντων τῶν ἀπο-τελούντων τὴν περὶ εἰρήνης Συνδιάσκεψιν ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ψήφισιν.

Ἡ συνεδρία τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐθνῶν, ἅτινα ἐπεψήφισαν τὴν «Σύμβασιν τῆς Κοινωνίας» ταύτης, δικαίως ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης ἐχαρακτηρίσθη ὡς γεγονὸς κοσμοϊστορικῆς σημασίας. Σύμπας ὁ τύπος, ἐνθουσιῶν ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης τῆς μεταβολῆς μιᾶς τό-σον θεωρητικῆς ἰδέας εἰς πρᾶξιν, ἐτόνισεν ὕμνους εἰς τὸ μέγιστο τοῦτο παγκόσμιον γεγονός. Καὶ τὴν μὲν ἡμέραν, καθ᾽ ἣν ἐπετεύχθη ἡ Σύμβασις, ὁ Ἀμερικανὸς ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν ἐχαρακτήρισε ὡς «χρυσῆν ἡμέραν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου», περὶ αὐτῆς δὲ ταύτης τῆς Συμβάσεως ὁ αὐτὸς μὲν ἐξεφράσθη ὅτι «ἐξασφαλίζει τὴν εὐτυχίαν τοῦ κόσμου δι᾽ ὅλας τὰς μελλούσας γενεάς», ὁ δ᾽ «Ἐλεύθε-ρος Ἄνθρωπος», ἐφημερὶς ἀπηχοῦσα καὶ πρότερον καὶ νῦν τὰς ἰδέας τοῦ Κλεμανσῶ καί, ὡς ἐκ τούτου, ἐκπροσωποῦσα τὸ κῦρος τοῦ με-γάλου τούτου πολιτικοῦ ἀνδρός, τονίζουσα τὴν σημασίαν τῆς Συμβά-σεως ταύτης, ἔγραψεν, ὅτι αὕτη «ἔχει ἴσως διὰ τὴν ἀνθρωπότητα σημασίαν ἀκόμη εὐεργετικωτέραν ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὴν Ἱερὰν Βίβλον».

Ὁ ἐκ τῆς μεγάλης, πραγματικῶς, σημασίας τοῦ γεγονότος τούτου ἐνθουσιασμὸς παρέσυρε τὸν «Ἐλεύθερον Ἄνθρωπον» εἰς ἔκφρασιν ὑπερβολικήν, μὴ πιστῶς τὰ πράγματα ἑρμηνεύουσαν καί, ὡς ἐκ τού-του, ἔχουσαν ἀνάγκην ἐπανορθώσεως.

Οὐδέποτε οὐδεμία ἰδέα, προελθοῦσα ἐξ οἱουδήποτε ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου, καὶ τοῦ μεγαλοφυεστέρου, ἀπεδείχθη ἀνωτέρα ἀπὸ οἱαν-δήποτε διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Πᾶσα ἰδέα ἢ διδαχὴ τοῦ Εὐαγ-

γελίου, εἶνε ἰδέα καὶ διδαχὴ τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ Χριστὸς ἀπεκάλυψεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ὑψίστην καὶ ἀπόλυτον καὶ μόνην ἀληθῆ περὶ τῆς ζωῆς ἰδέαν, διότι τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἐλάλησε πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἐλάλησεν οὐχὶ ἀφ' ἑαυτοῦ, ὡς ἁπλοῦ ἀνθρώπου (Ἰω. ιδ', 10), ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξεν αὐτὸν ὁ Πατὴρ (η', 28. ζ', 17), ἤτοι ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶνε λοιπὸν ῥήματα τοῦ Θεοῦ (γ', 34), καί, ὡς τοιαῦτα, «πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν» (ς', 63).

Κατὰ ταῦτα, ἡ ἐπανόρθωσις, ἡ ὁποία πρέπει νὰ γείνῃ εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ «Ἐλευθέρου Ἀνθρώπου», ἔγκειται εἰς τὴν μετατόπισιν τῆς ἀξίας τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἰδέας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἡ τόσον δῆλα δὴ εὐεργετικὴ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἰδέα οὐδὲν ἄλλο εἶνε, ἤ, ἁπλούστατα, ἐμπράγματος ἐφαρμογὴ τῶν εὐαγγελικῶν ἀρχῶν, τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῆς ζωῆς. Διότι εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ: εἰς τὸ πῶς νὰ ῥυθμισθῇ ὁ βίος τῶν τε ἀτόμων, καὶ τῶν λαῶν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἰσότητος, τῆς ἐλευθερίας, τῆς δικαιοσύνης καί, πρὸ παντός, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀγάπης, ἐν τῇ πραγματοποιήσει καὶ ἐφαρμογῇ τῆς ὁποίας ἔγκειται ἡ ὁμόνοια, ἐξ ἧς προέρχεται ἡ εἰρηνικὴ συμβίωσις, ἡ ἐπιδιωκομένη ὑπὸ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Ἡ πραγματοποίησις τῆς ἰδέας ταύτης ἀπέδειξε τοῦτο κυρίως: ὅτι πρῶτον μὲν αἱ χριστιανικαὶ ἰδέαι, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τὸν ὀρθολογισμὸν κατηγοροῦντο ὡς ἀφῃρημέναι καί, ἑπομένως, ἀπραγματοποίητοι, εἶνε ἰδέαι τῆς ζωντανῆς ζωῆς, δῆλα δὴ δύνανται νὰ πραγματοποιηθοῦν· καί, δεύτερον, ἐκ τοῦ ὅτι σήμερον ὀφθαλμοφανῶς πραγματοποιεῖται τὸ τέως θεωρούμενον ἀδύνατον ὄχι μόνον νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν ζωήν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδέα ἁπλῶς νὰ συλληφθῇ, ἔχομεν μίαν ἐπὶ πλέον ἔνδειξιν καὶ πιστοποίησιν περὶ τῆς ὁλονὲν αὐξανομένης ζωτικότητος καὶ προόδου τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, τὴν ὁποίαν ἡ ἀθρησκεία καὶ ἀθεΐα ἐκήρυξε καὶ κηρύττει ὡς χρεωκοπήσασαν.

Καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ ἄλλως. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Χριστοῦ λαληθεὶς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, εἶνε «ζῶν, καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας» (Ἑβρ. γ', 12). Ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε δύναμις, καὶ φῶς καὶ ζωή.

Ἂν ὁ ἄνθρωπος φαίνεται εἰς αὐτὴν ἀναίσθητος, ἀπρόσεκτος καὶ ἀμελής, τοῦτο γίνεται μόνον πρὸς καιρόν. Ἀρκεῖ ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου νὰ σπείρεται δαψιλής, μὲ ἐπιμονήν, ἀκουράστως καὶ διαρκῶς. Καὶ θὰ ἔλθῃ ἀναποφεύκτως ἡ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐπιφέρῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Καμμία ἰδέα εἰς τὴν ζωὴν δὲν χάνεται εἰς μάτην, πολὺ δ' ὀλιγώτερον ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἰδού, ἡ γενεὰ ἡμῶν ἔχει τὸ εὐτύχημα ν' ἀκούσῃ πραγματοποιουμένην εἰς εὐρυτάτην, εἰς παγκόσμιον καὶ πανανθρωπίνην ἀκτῖνα, ὅ,τι μόλις πρὸ ὀλίγου ἐθεωρεῖτο ἀκόμη χίμαιρα, ρεμβασμὸς καὶ ὀνειροπόλησις θεωρητική.

Αὐτὴν τὴν ἐπανόρθωσιν εἴχομεν νὰ κάμωμεν εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ «Ἐλευθέρου Ἀνθρώπου». Ἀλλὰ καὶ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι τὸ φύλλον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κοινῶς θεωρεῖται ὡς ὀρθολογιστικῶς σκεπτόμενον,—καὶ μόνον τὸ γεγονός, λέγομεν, ὅτι τὸ φύλλον τοῦτο ἠναγκάσθη ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ ὁμολογήσῃ τὴν μεγάλην καὶ εὐεργετικὴν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα σημασίαν τῆς Βίβλου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀρκεῖ διὰ νὰ συμπεράνωμεν τὴν σύγχρονον μεταστροφὴν τῶν πνευμάτων καὶ τὸν προσανατολισμόν των πρὸς τὴν μόνην καὶ ὑψίστην Πηγὴν τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Εἰρήνης, πρὸς τὸν Ἀνώτατον Ρυθμιστὴν τῆς ἀληθοῦς καὶ εὐτυχοῦς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος.

Γ. Π.

ΟΜΙΛΙΑ ΣΥΝΤΟΜΟΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΗΣ ΤΥΡΟΦΑΓΟΥ

Κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχολογίαν, μετὰ τὴν πάροδον τῆς νεότητος καὶ τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας, μαζῆ μὲ τὸ γῆρας ὑπεισέρχεται καὶ ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ ζωὴ δὲν ἀξίζει σχεδὸν τίποτε. Τοιουτοτρόπως ὁ καθημερινὸς βίος τοῦ λοιποῦ ἀποκλίνει πρὸς τὴν δυσθυμίαν καὶ δεσπόζεται ὑπὸ τοῦ γογγυσμοῦ.

Πολλάκις ἡ τοιαύτη μάστιξ τοῦ βίου δὲν περιμένει τὸ γῆρας, ἀλλ' ἀνακύπτει πολὺ ἐνωρίς. Ἄνδρες καὶ νεανίαι, ἀνάξιοι τῆς ἀνθήσεως καὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας των, καταλαμβάνονται ἀπὸ τὸν

κάματον, χωρὶς νὰ προφθάσουν νὰ αἰσθανθοῦν τὰς ἁγνὰς τέρψεις τῆς ζωῆς. Καὶ ἐνῷ ὁ ἀπόστολος μεταξὺ τῶν καρπῶν τοῦ πνεύματος διὰ τὰς πράγματι εὐσεβεῖς ψυχὰς συγκαταλέγει τὴν χαράν, πρὸς ὅλας δὲ τὰς ἡλικίας, ἀκόμη καὶ πρὸς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἐγγύτατα τοῦ τάφου φωνεῖ: *Χαίρετε*, οἱ ἀπόκληροι τοῦ πνεύματος ἀγνοοῦν τὴν χαρὰν ταύτην τῶν πιστῶν καρδιῶν. Τοὐναντίον, μαζῆ μὲ τὴν δυσθυμίαν, τοὺς καταλαμβάνει καὶ ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ζωῆς των ὁ ἀπελπισμός· οὕτω δ' ἔχομεν τὸ τρομερὸν γεγονός, τὸ ὁποῖον διαπιστώνουν αἱ νεώτεραι στατιστικαί, ὅτι δηλαδὴ πλούσιον ἀριθμὸν εἰς τὰς αὐτοκτονίας, μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κοινωνιῶν, ἔδιδε καὶ ἡ νεανική, καὶ αὐτὴ ἡ παιδικὴ ἡλικία.

Ἀνεξαρτήτως τούτου, εἶνε φυσικὸν ὅπως ἡ κατάπτωσις τῶν σωματικῶν δυνάμεων παρακολουθῆται ἀπὸ ποιάν τινα ἀνησυχίαν καὶ μελαγχολίαν. Καὶ ἐπειδὴ φέρομεν ἐντός μας ἰσχυρὸν καὶ ἀκοίμητον τὸν πόθον τῆς ζωῆς, ὅταν, γηράσκοντες, σκεπτώμεθα ὅτι ἡ ἐπίγειος σταδιοδρομία μας πλησιάζει πρὸς τὸ τέλος της, τότε συχνὰ μᾶς καταλαμβάνει ἡ ἐντύπωσις ὅτι μᾶς καλεῖ ὁ τάφος, ἀνυπόμονος νὰ μᾶς στερήσῃ τὸ φῶς καὶ νὰ μᾶς συγκλείσῃ εἰς τὴν σκοτίαν του.

Ἀλλ' ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ἐξυγιάνῃ τὴν ψυχολογίαν μας καὶ νὰ μᾶς δώσῃ, θεωρητικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐμπράκτως, τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν τῆς ζωῆς. Προχωροῦν τὰ ἔτη καὶ ὀλιγοστεύει ὁ χρόνος τῆς ἐπὶ γῆς διαμονῆς μας; Ἐὰν εἴμεθα χριστιανοὶ γνήσιοι, δὲν θὰ ἀθυμήσωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον θὰ τὸ θεωρήσωμεν ὑπόθεσιν περισσοτέρας χαρᾶς· ἀντὶ δὲ νὰ ὑποκύψωμεν εἰς ἠθικὸν κάματον καὶ νὰ σύρωμεν μὲ ἀδράνειαν τὸ ἐπίλοιπον τῆς ὑπάρξεώς μας, θὰ ἐντείνωμεν, ἀπ' ἐναντίας, ὅλας μας τὰς δυνάμεις, ὅπως φθάσωμεν ἐπαξίως εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου μας, ὅπως ὁ φιλότιμος ἀθλητής, ὅστις, ὅσον καὶ ἂν κατεπονήθη ἀπὸ τὸν πολὺν δρόμον, πρὸς τὸ τέλος αὐτοῦ ἀνανεώνει τὰς δυνάμεις του, διὰ νὰ μὴ τὸν διαφύγῃ ἡ νίκη καὶ ὁ στέφανος.

Ἀλλ' ἡ σκοτία ἡ μετὰ θάνατον;

Ἐὰν εἴμεθα πιστοί, ὡς ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα, πρέπει νὰ πορευώμεθα τὸν βίον μας μὲ διαφορετικὴν ἀντίληψιν διὰ τὰ *ἐδῶ* καὶ διὰ τὰ *ἐκεῖ*. Ἠκούσαμεν τὸν ἀπόστολον. Τί λέγει; *«Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικε»*. Τί ἐννοεῖ λέγων *«ἡ νύξ»;* Τὴν ζωὴν τὴν ἐπί-

γειον μὲ τὰς ἀγνοίας καὶ τὰς πλάνας της, μὲ τοὺς κόπους καὶ τὰς θλίψεις της, μὲ τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰς ὀλισθήσεις της, μὲ τοὺς κινδύνους καὶ τὰς πτώσεις της. Τί δὲ ἐννοεῖ λέγων «ἡμέρα»; Τὴν μετὰ θάνατον ζωήν, ὅπου διὰ τοὺς δικαίους διανοίγεται διαυγὴς καὶ ἀνεπισκίαστος ἡ ζωὴ τῆς ἀληθείας, τοῦ φωτός, τῆς ἀσφαλείας, τῆς χαρᾶς καὶ τῆς μακαριότητος, χωρὶς ἱδρῶτας καὶ καμάτους πλέον, χωρὶς στεναγμοὺς καὶ θλίψεις, χωρὶς ἀσθενείας καὶ θανάτους, χωρὶς τάφους καὶ φέρετρα.

Ἡ χριστιανικὴ αὕτη διδασκαλία ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν θάνατον τὴν φρίκην, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει εἰς τὴν κοσμικὴν ψυχήν, καὶ τὸν παρουσιάζει ἱλαρὸν σχεδὸν γεγονός, τὸ ὁποῖον ἀπὸ ζωῆς κατωτέρας ὁδηγεῖ εἰς ἀνωτέραν ζωήν, ἀσυγκρίτως καλητέραν τῆς ἐπὶ γῆς. Δὲν ἀρκεῖ ὅμως νὰ μὴ φοβώμεθα τὸν θάνατον καὶ νὰ μὴ δυσθυμῶμεν διὰ τὰ ἐμπόδια καὶ τὰς δοκιμασίας τοῦ προσωρινοῦ βίου μας. Ὀφείλομεν καὶ νὰ χρησιμοποιῶμεν πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ σεμνῶς, κοσμίως, ἐγκρατῶς, νηφαλίως, ὥστε, ὅταν ἔλθῃ ἡ ἀπὸ Θεοῦ ὡρισμένη στιγμή, νὰ κριθῶμεν ἄξιοι τῆς ζωῆς τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς καὶ τῆς αἰωνίου εὐφροσύνης.

Ἡ νηφαλιότης δὲ αὕτη καὶ ἡ σωφροσύνη μᾶς ἐπιβάλλονται διὰ πάντοτε. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ μήτηρ Ἐκκλησία ἐκλέγει τὴν Κυριακὴν τῆς Τυροφάγου, ὅτε, λείψανα εἰδωλολατρικῶν συνηθειῶν, ἐξακολουθοῦν μέχρι σήμερον πότοι καὶ μέθαι, διὰ νὰ βροντοφωνήσῃ εἰς τὰς ἀκοάς μας ὅτι, διὰ νὰ εἴμεθα τέκνα φωτός, πρέπει νὰ διάγωμεν εὐσχημόνως, χωρὶς νὰ μᾶς παρασύρουν διασκεδάσεις ἀπρεπεῖς καὶ μέθαι, καὶ χωρὶς νὰ μᾶς κηλιδώνουν αἱ εἰς ταύτας συμπαρομαρτοῦσαι ἀσέλγειαι καὶ ἀκολασίαι.

Ἀλλ' ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ σεμνότης τοῦ βίου μας ἀνάγκη νὰ εἶνε πλήρης. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος προσθέτει... *«μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ»*. Ἡ προσθήκη αὕτη εἶνε χαρακτηριστική. Μετὰ τὴν μέθην μετὰ τὴν ἀσέλγειαν, φέρει τὰς φιλονεικίας, τὰς διαμάχας καὶ τὰς ζηλοτυπίας, τὰς ἐν τῷ οἴκῳ, τὰς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι καὶ τὰ ἐλαττώματα ταῦτα ἀτιμάζουν ὡσαύτως τὸν χριστιανόν, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἐπαναπαύεται λέγων: ἐπὶ τέλους ἐγὼ δὲν εἶμαι μέθυσος, οὔτε ἀσελγής, ἁπλῶς φιλονεικῶ μὲ τοὺς οἰκείους μου, τοὺς φίλους μου, τοὺς γνωστούς μου. Αἱ λογομαχίαι καὶ αἱ ἔριδες φυ-

ϑεύουν τὴν εἰρήνην καὶ φονεύουν τὴν ἀγάπην, καταλύουν δη-
ὴ αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς θρησκείας, καὶ ἐπομένως κλείουν εἰς
χριστιανὸν τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν ἡμέραν τὴν πάμ-
τον, τὴν προωρισμένην διὰ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ.

Μὲ τοιαύτην ἀντίληψιν ἂς δείξωμεν διὰ τῶν ἔργων μας ὅτι
θόμεθα εἰς τὸν ἀπόστολον. Ὁ βίος μας ἂς ἀπαλλαγῇ ἀπὸ πᾶν
ἀσχημίζει τὸ ἦθος καὶ ἐπιβαρύνει τὴν ψυχήν. Μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς
ἀθέμιτοι ἡδοναί, ἡ ὑποδούλωσις εἰς τὴν σάρκα, ἡ μέθη, ἡ ζηλο-
ία, ἡ ἔρις, ὁ φθόνος, ἡ πλεονεξία, ὁ περιορισμὸς τῆς ζωῆς μας
τὰ ὑλικά, τὰ πρόσκαιρα, τὰ ἐγκόσμια. Καὶ φλεγόμενοι ἀπὸ τὴν
ενῆ ἐπιθυμίαν τῆς ἐγγραφῆς μας εἰς τὰς δέλτους τῆς αἰωνίου μα-
ιότητος, ἂς καθαρίσωμεν τὸ ἠθικόν μας, ἂς ζήσωμεν ὡς τέκνα
τός, ἄξια τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας του.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ

ασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Καντερβουργίας καὶ Πρωθιεράρχα πάσης Ἀγ-γλίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἡμῖν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ κύριε Ράνδαλλ Δάβιδσον, χάρις εἴη τῇ Αὐτῆς Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡνωμέναι τῇ πίστει τῇ εἰς Χριστὸν ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία
ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, πολλὴν ἀείποτε, Θεοῦ ἐπευλο-
ῦντος, εἶχον καὶ ἐπεδείκνυντο τὴν πρὸς ἀλλήλας ἀγάπην καὶ τι-
ν. Ἐκ τῆς αὐτῆς γὰρ ἔχουσαι τὴν διδασκαλίαν πηγῆς καὶ τὸ
ὸ ζηλοῦσαι πνεῦμα τῆς ἐν Χριστῷ εὐσεβείας καὶ ἐλευθερίας, ἔσε-
καὶ ἐτίμων ἀλλήλας, μεμνημέναι μὲν τῆς πάλαι πνευματικῆς
γενείας καὶ τῶν δεσμῶν, οὐχ ἧσσον δὲ θαυμάζουσαι καὶ τιμῶ-
καὶ τὴν σύγχρονον ἀκράδαντον εὐστάθειαν καὶ τὸν ζῆλον ἐν
Χριστῷ.

Τούτων οὖν μεμνημένη τῶν ἱερῶν δεσμῶν καὶ τῆς ἀείποτε πρό-
ονος καὶ ὑψηλόφρονος γνώμης καὶ διαθέσεως, μετὰ χαρᾶς ἡ
ϑ' ἡμᾶς Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως
άρδιον ἐν πρώτοις ἀπευθύνει τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας χαιρε-

τισμὸν ἐν Χριστῷ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν φρικαλεοτήτων τοῦ παγκοσμίου πολέμου, μεγαλύνουσα τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὅτι οὕτως αἴσιον πέρας ἔδωκε λαβεῖν τὸν δεινὸν μεταξὺ τοῦ δικαίου καὶ τῆς βίας ἀγῶνα, τὴν γενικὴν εὐαγγελιζόμενον ἀνακούφισιν καὶ ἀνακαίνισιν.

Τὴν ἀδελφικὴν δὲ εἶτα αὐτῆς εὐμενῆ προσοχὴν ἰδιαιτέρως πρὸς τὰ καθ᾽ ἡμᾶς ἐπικαλουμένη καὶ ἐφελκύουσα, προάγεται θερμὴν διατυπῶσαι παράκλησιν, ὅπως, κατὰ τὴν ἐλπιζομένην καὶ προσδοκωμένην ὁριστικὴν τῶν πάντων διακανόνισιν καὶ διευθέτησιν, ἡ φιλόχριστος Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία καὶ ὁ εὐσεβὴς καὶ εὐγενὴς ἀγγλικὸς λαός, ὁ τοσοῦτον διὰ τῶν μεγάλων αὐτοῦ θυσιῶν καὶ τῶν γενναίων κατορθωμάτων εἰς τὴν τοιαύτην αἰσίαν ἔκβασιν συναντιλαβόμενος, μηδέποτε ἀνεχθῶσιν ἵνα τὰ τῆς δυστυχοῦς καὶ πολυπαθοῦς Ἀνατολῆς πράγματα λάβωσι λύσιν τινὰ ἀτελῆ καὶ ἡμίμετρον, ἀλλὰ γενναίως τὴν ἑαυτῶν φωνὴν ὑψώσωσι καὶ συντελέσωσιν εἰς τὴν μόνην δικαίαν καὶ τῶν ἐνταῦθα διευθέτησιν, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀπὸ τοῦ ἀπηνοῦς τῶν ἀλλοθρήσκων καὶ ἐξοντωτικοῦ ζυγοῦ ὁριστικὴ ἀπαλλαγή.

Οἶδε γὰρ ἡ ἀδελφὴ Ἐκκλησία οἷος μὲν ἦν πυκνότατος καὶ ἀκμάζων πρότερον κατὰ τὰς χώρας ταύτας ὁ χριστιανικὸς πληθυσμός, οἷα δὲ ἔργα καὶ μνημεῖα ἀπαράμιλλα καὶ ἀνεξίτηλα ἐδόξασαν ἐν αὐταῖς τὴν παραδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θεανθρώπου οὐράνιον διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ οἷος πέπλος ἀφανισμοῦ καὶ ὀλέθρου συρρίζουν ἐκάλυψεν εἶτα τὰ πάντα μετὰ τὴν κρίμασι τοῦ Κυρίου ὑποδούλωσιν τῶν μερῶν τούτων ὑπὸ τῶν ἀλλοθρήσκων καὶ ἀνεπιδέκτων μορφώσεως καὶ πολιτισμοῦ κατακτητῶν.

Τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας γεραρᾶς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄκρον τεταλαιπωρημένης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως παθήματα, κατὰ τὸν ζοφερὸν τοῦτον τῆς δουλείας καιρόν εἰσιν ἐκτὸς πάσης γραφῆς. Ἐπὶ πεντακόσια ἤδη ἔτη ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ ὑπ᾽ αὐτὴν χριστιανικὸς λαὸς στενάζει ὑπὸ τὸν ἀπηνέστατον τῶν ζυγῶν, οὐδέποτε ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας τυχών. Τὰ ἱερὰ αὐτοῦ πολλάκις ἐσυλήθησαν καὶ ἐβεβηλώθησαν, πατριάρχαι καὶ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς ἀγρίως καὶ ἀκρίτως ἐθανατώθησαν, παιδία καὶ νεάνιδες ἀνηρπάγησαν, πρόρριζος δὲ πολλαχοῦ ἐξωντώθη ἢ εἰς ἐξώμοσιν ἐξηναγκάσθη ὁ χριστιανικὸς πληθυσμός. Καὶ ταῦτα πάντα οὐ κατὰ τὴν πρώτην μόνον τῆς ἐπιδρομῆς καὶ κατακτήσεως ὁρμήν, ἀλλὰ καὶ

καθ᾽ ὅλον τὸ μετέπειτα συνεχὲς ἀδιαλείπτως διάστημα, οὐδενὸς οὐδέποτε ὑπάρξαντος φραγμοῦ κατὰ τῆς βίας καὶ ἀδικοπραγίας τῆς ἀναξίως ἀρξάσης τῶν μερῶν τούτων κυβερνήσεως καὶ φυλῆς.

Τί δ᾽ ἄν τις εἴποι περὶ τῶν ἀποτολμηθέντων καὶ γενομένων καὶ ἐσχάτως κατὰ τῆς ἐνταῦθα Ἐκκλησίας καὶ τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ ὑπὸ τῶν αὐτῶν; Ἄμφυτον οὕτως κλίσιν εἰς τὸ κακὸν καὶ ἀδιόρθωτον γνώμην, μεγάλην δὲ πρὸς τὸν χριστιανικὸν καὶ πεπολιτισμένον κόσμον ἐλέγχουσι περιφρόνησιν καὶ ὕβριν τὰ τερατουργηθέντα κατὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἔτη ὑπὸ Τούρκων ἐναντίον τῶν αὐτοχθόνων χριστιανικῶν πληθυσμῶν. Οὐχὶ γὰρ πλέον μεμονωμέναι ἐκρήξεις φανατισμοῦ καὶ μισαλλοδοξίας τὰ γενόμενα ἦσαν κατὰ τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ σύστημα ἤδη ἀναίσχυντον καὶ σχέδιον μεμελετημένον γενικῆς ἐξοντώσεως ἦν τὸ ἐφαρμοσθέν.

Κατὰ χιλιάδας ἤχθησαν ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν ἐπισήμων ἀρχῶν εἰς τὸν θάνατον καὶ τὸν ὄλεθρον πυκνότατοι χριστινικοὶ πληθυσμοί, ἀγριότητος καὶ σκληροκαρδίας ἐπιδειχθείσης κατ᾽ αὐτῶν, οἵαν οὐδ᾽ ἂν κατὰ κτηνῶν ἀνάσχοιτο ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή. Μόνον δὲ ἡ εὐδοκίᾳ Θεοῦ ἐπελθοῦσα αἰσία τροπὴ καὶ λῆξις τῶν τοῦ πολέμου ἀνέκοψε φαινομενικῶς καὶ ἐν μέρει τὴν ἀγρίαν καὶ ἀκάθεκτον ὁρμὴν τῆς πάντοθεν καὶ παντελοῦς ἐξοντώσεως καὶ ἐξαφανίσεως τῶν Χριστιανῶν.

Τούτων νῦν οὕτω πάλαι τε καὶ νῦν γενομένων καὶ μεμαρτυρημένων καὶ τῶν πραγμάτων ἀριδήλως καταδειξάντων τὸ ἀναξιόχρεων καὶ ἀνάξιον τῶν κρατούντων εἰς τὴν διοίκησιν ξένων καὶ δὴ χριστιανικῶν λαῶν, δικαίως σύμπας ὁ ἐνταῦθα χριστιανικὸς πληθυσμὸς μίαν καὶ μόνην ἐπιθυμεῖ καὶ ζητεῖ τὴν ὁριστικὴν ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν ἀπαλλαγήν.

Ἰδίᾳ δὲ ἡ καθ᾽ ἡμᾶς Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ὁ κατ᾽ αὐτὴν ὀρθόδοξος ἑλληνικὸς λαὸς κατὰ τὰς κρισίμους ταύτας στιγμάς, καθ᾽ ἃς πρόκειται ἵνα καθορισθῇ ἡ τύχη τῶν κρατῶν καὶ τῶν λαῶν, παρακαλοῦσι καὶ ἐξορκίζουσι τὸν πεπολιτισμένον καὶ χριστιανικὸν κόσμον, ὅπως μὴ λησμονήσῃ ὅτι αἱ δυστυχεῖς αὗται χῶραι τῆς Ἀνατολῆς ὑπῆρξαν ἡ κοιτὶς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὅτι ἐνταῦθα ἐμορφώθησαν αἱ ὑψηλαὶ ἐκεῖναι ἀρχαί, ἐφ᾽ ὧν στηρίζεται ὁ νεώτερος πολιτισμός, καὶ ὅτι μεγάλην ἀποτελέσει ἀδικίαν, ἐὰν ἡ γεραρὰ Ἑλληνικὴ Ἐκλησία τῆς

Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ὁ ὑπ᾽ αὐτὴν χριστιανικὸς ἑλληνικὸς λαὸς καὶ μετὰ τὸν μέγαν τοῦτον πόλεμον καὶ μετὰ τὰ πρόσφατα τερατουργήματα τῆς διοικήσεως ἀφεθῶσι καὶ πάλιν ὑπὸ τὸν βάρβαρον ἐξοντωτικὸν αὐτῆς ζυγόν.

Ἐλπίζει, καὶ ὡς ἀπότισιν ἀπὸ μακροῦ ὀφειλομένου ἱεροῦ χρέους παρὰ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ἀπεκδέχεται τὴν ἄρσιν, τέλος, τοῦ καὶ διὰ πάντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον ὀνείδους τῆς ἡμισελήνου ἀπὸ τοῦ μεγίστου μνημείου τῆς χριστιανικῆς τέχνης καὶ ἐξάρσεως, τοῦ ἀπαραμίλλου ἐν τῷ κόσμῳ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, καὶ τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ τοῖς νομίμοις κυρίοις καὶ δικαιούχοις, οἵτινες οὐχὶ ἅπαξ καὶ τὰ μετέπειτα πενιχρὰ αὐτῶν ἱερὰ καταφύγια εἶδον διὰ τῆς βίας διαρπαζόμενα. Ἐλπίζει καὶ ἀπεκδέχεται ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὅτι ἡ περίλαμπρος καὶ περικαλλὴς τοῦ Ἁγίου καὶ Ἰσαποστόλου Κωνσταντινούπολις, ἡ ἕδρα τῶν Γρηγορίων καὶ Χρυσοστόμων, ἥτις ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ὁ λαμπρότερος ὑπῆρξεν ἐν τῇ οἰκουμένῃ φάρος τῆς εὐσεβείας ἡμῶν, ἀποδοθήσεται καὶ πάλιν εἰς τὸν λαμπρύναντα καὶ δοξάσαντα αὐτὴν δικαιοῦχον λαόν, ἵνα καὶ αὖθις ἀκουσθῶσιν ἐξ αὐτῆς τὰ θεσπέσια ῥήματα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ ἐπιδιωχθῇ καὶ ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἐδάφει ἡ τοσοῦτον ἐφετὴ κοινωνία καὶ ἕνωσις τῶν ἐθνῶν καὶ διὰ τῆς γεραρᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Μετ᾽ ἐλπίδος ἀγωνιώδους τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν ἀπεκδέχονται καὶ ζητοῦσι καὶ αἱ ἑπτὰ τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ αἱ ἄλλαι κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὸν Πόντον Ἀποστολικαὶ Ἐκκλησίαι, μετὰ σκιρτήσεως ἐνδομύχου ἀναμένουσαι τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ᾽ ἥν, ἀφαιρουμένων τῶν πνιγηρῶν ἀκανθῶν, τὰ ἐν αὐταῖς δεινῶς καταβεβρωμένα, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ ῥιζηδὸν μεμαραμένα κλήματα τῆς πατρίου εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς τάχιστα ἀποδοῦναι δυνήσονται ἀγλαοὺς καὶ πάλιν καρπούς, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν γενομένων ἤδη, σὺν Θεῷ, ἐν ταῖς ἄλλαις ἀπελευθερωθείσαις γωνίαις τῆς δυστυχοῦς Ἀνατολῆς.

Οὐδέποτε, τέλος, πιστεύει καὶ παραδέχεται ὁ χριστιανικὸς ἐνταῦθα λαός, ὅτι ἀτιμώρητοι παραμενοῦσιν οἱ τὰ πρόσφατα φρικώδη καὶ ἀναίσχυντα κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων ἐνταῦθα διαπράξαντες τερατουργήματα καὶ ὅτι τὴν προσήκουσαν δώσωσι δίκην.

Μετὰ τῶν ἐλπίδων τούτων κλείοντες τὴν παροῦσαν ἀδελφικὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν καὶ ἐγκάρδιον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀναπέμποντες δέησιν καὶ εὐχὴν ὑπὲρ τοῦ Μεγαλειοτάτου καὶ φιλοχρίστου Βασιλέως, ὑπὲρ τοῦ τὰ θαυμάσια ἐπιτελέσαντος γενναίου ἀγγλικοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, ὑπὲρ τῆς τιμιωτάτης ἡμῖν σεβασμίας Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὲρ σύμπαντος ἁπαξαπλῶς τοῦ μεγάλου καὶ εὐγενοῦς Ἀγγλικοῦ ἔθνους, εὐχόμεθα ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς κατευοδώσῃ τὰ πάντα αἰσίως κατὰ τὰ δίκαια καὶ ἐπ᾽ ἀγαθῷ μεγάλων τε καὶ μικρῶν, καὶ διατελοῦμεν μετ᾽ ἀγάπης μυχίας καὶ πάσης τιμῆς.

Τῆς λίαν περισπουδάστου Σεβασμιότητος Αὐτῆς ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ὅλως πρόθυμοι

4 Ἰανουαρίου 1919.

(ὑπ.) Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου
† Προύσσης ***ΔΩΡΟΘΕΟΣ***
καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον.

ΜΙΚΡΑ ΑΡΘΡΑ

Τί περισσότερον νὰ φοβῆσθε.

«Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν».
(Ρωμ. ιβ΄. 9)

Κατὰ τὸν 4ον μ. Χ. αἰῶνα ἔζη ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, ὁ ἐπικληθεὶς *Χρυσόστομος*, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ρητορικῆς δεινότητος. Ἀλλ᾽ ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον ἐθαυμάζετο περισσότερον ἀκόμη καὶ τῆς εὐφραδείας αὐτοῦ, ἦτο ἡ σταθερότης καὶ τὸ ὕψος τοῦ χαρακτῆρός του.

Εἶχε πολὺ νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς χλιδῆς καὶ τῶν ἡδονῶν τῆς αὐλῆς. Ἀλλ᾽ ἓν μόνον ἐμίσει, *τὸ κακόν*, παρὰ τοῖς ἄλλοις καὶ ἰδίως ἐν ἑαυτῷ.

Αἱ ἐναντίον τοῦ κακοῦ ἐπιθέσεις αὐτοῦ ἀπήρεσκον εἰς τὸν αὐτοκράτορα καὶ ἰδίως εἰς τὴν αὐτοκράτειραν Εὐδοξίαν. Ὁ αὐτοκράτωρ ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ. Ἐσκέφθη μετά τινων σμμβούλων τί ἠδύνατο

νὰ πράξῃ ἐναντίον τοῦ Χρυσοστόμου. «Ἐξορίσατέ τον», εἶπεν εἷς. «Δημεύσατε μᾶλλον τὴν περιουσίαν του», εἶπεν ἄλλος. «Φυλακίσατέ τον», εἶπε μὲ ἀποφασιστικότητα τρίτος. «Φονεύσατέ τον», εἶπεν ὁ τέταρτος. Ἀλλὰ σύμβουλός τις, ὅστις ἐγίνωσκε κατὰ βάθος τὸν Χρυσόστομον, εἶπεν: «Ἔχετε λάθος ὅλοι σας. Νὰ σταλῇ εἰς ἐξορίαν; Ἀλλὰ ὁλόκληρος ἡ γῆ εἶνε πατρίς του. Νὰ δημευθῇ ἡ περιουσία του; Θὰ τὴν ἀφαιρέσετε ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς καὶ ὄχι ἀπὸ αὐτόν. Νὰ φυλακισθῇ; Θὰ ἀσπάζεται τὰ δεσμά του καὶ θὰ θεωρῇ ἑαυτὸν εὐτυχῆ. Νὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον; Δίδετε εἰς αὐτὸν τὸν Οὐρανόν. Ἓν μόνον εἶνε δυνατὸν νὰ τῷ προξενήσῃ λύπην· νὰ τὸν ὠθήσετε, ὅπως ὑποπέσῃ εἰς ἁμάρτημα».

Καὶ πράγματι, ὅταν ἡ αὐτοκράτειρα Εὐδοξία ἐξέπεμπεν ἀπειλὰς ἐναντίον τοῦ Χρυσοστόμου, οὗτος ἀπήντησεν: «Εἴπατε εἰς τὴν αὐτοκράτειραν, ὅτι οὐδὲν φοβοῦμαι παρὰ μόνον τὴν ἁμαρτίαν».

Ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Χριστοῦ ἀναλογιζόμενοι τὸν βίον *Του*, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ κακὸν οὐδαμοῦ ἀναφαίνεται, καὶ τὸν *Σταυρόν Του*, ἂς μάθωμεν καὶ διὰ τοῦ Πνεύματός Του *νὰ ἀποστυγῶμεν τὸ πονηρόν*.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ) **Ε. Α. Κ.**

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Γερμανικὸς ἀνθρωπισμός.

Ὁ ἐκ τῆς ἐν Γκαῖρλιτζ αἰχμαλωσίας ἐπιστρέψας ἀδελφὸς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν δεκανεὺς Στέφανος Μεταξάκης ἀφηγήθη φρικιαστικὰς λεπτομερείας περὶ τῶν συνθηκῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας οἱ εἰς Γερμανίαν ἐκ Μακεδονίας ἀπαχθέντες Ἕλληνες στρατιῶται διετέλουν ἐκεῖ αἰχμάλωτοι. Τὴν ἱστορίαν ὅλων τῶν ἀνεκδιηγήτων ὄντως περιπετειῶν του κατ᾿ ἐντολὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ὑπέβαλεν εἰς αὐτὸν ἐν πολυσελίδῳ ἐκθέσει, ἐξ ἧς, δι᾿ ἔλλειψιν χώρου, ἀποσπῶμεν μόνον τὰς κάτωθι περικοπάς:

Τὴν ἑσπέραν τοῦ Πάσχα περὶ τὴν 5ην ὥραν ἔρχονται δύο χωροφύλακες καὶ μὲ παραλαμβάνουν καὶ μὲ ὁδηγοῦν εἰς τὰς φυλακὰς τῆς πόλεως Essen, μὲ πηγαίνουν δὲ εἰς ἕνα δωμάτιον στενόν, $^1/_2$ μ. πλάτους καὶ 2 $^1/_2$ μήκους, καὶ σκοτεινόν, ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὁποίου εἶχε σωλῆνας ἄνω-κάτω, δεξιὰ-ἀριστερὰ ἀνακατευμένους, καὶ διαφόρους πασσάλους καταλήγοντας εἰς αἰχμήν, ὀρθίως ἐστημένους, καὶ ὅλα αὐτὰ σκεπασμένα μὲ θολὸ νερὸ περὶ τὰς δύο σπιθαμὰς βάθους. Τὸ 24ωρον ἀνεπαυόμην δύο ὥρας. Τὴν 10ην ἑσπερινὴν κατήρχετο δι᾿

ἠλεκτρισμοῦ ἐκ τῆς στέγης μία σανὶς πλάτους 22 ἑκατοστ., ἡ ὁποία ἐχρησίμευεν ὡς κλίνη διὰ τὸν ὕπνον,—ἀλλὰ τί ὕπνος, Θεέ μου! Κατώρθωνα νὰ ζυγίζω τὸ βάρος τοῦ σώματός μου ἀνάσκελα, διὰ νὰ ἀναπαυθῶ ὀλίγον ἐκ τοῦ κόπου.

Τὴν 12ην ὥραν μ. μ. δι' ἠλεκτρισμοῦ ἐτινασσόμην καὶ ἔπιπτον ἐντὸς τοῦ ὕδατος, καὶ ἡ σανὶς ἔφευγεν ἀποτόμως πρὸς τὴν στέγην, ἔπρεπε δὲ νὰ ἵσταμαι ὅλον τὸ ἐπίλοιπον διάστημα ἐντὸς τοῦ ὕδατος μέχρι τῆς ἑπομένης 10 μ. μ., ὁπότε καὶ θὰ κατήρχετο καὶ πάλιν ἡ σανίς.

Αὐτὰ ἦσαν τὰ μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ Γερμανοὶ συνεκράτουν τὴν πειθαρχίαν... Μετὰ 4 ἡμέρας μὲ ἐξάγουν τῶν φυλακῶν, αἱ ὁποῖαι μοῦ ἔκοψαν τέσσαρα χρόνια καὶ ἤρχισα πάλιν ἐργαζόμενος ὡς πρότερον......

... Τὴν 2 Ὀκτωβρίου ἔρχονται καὶ πάλιν καὶ μὲ παραλαμβάνουν ἀπ' ἐκεῖ ὅπου εἰργαζόμην, δύο χωροφύλακες καὶ μὲ ὁδηγοῦν εἰς τὸ αὐτὸ σκοτεινὸν δωμάτιον ὅπου καὶ πρότερον.

Καθήμενος ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας καὶ κλαίων τὴν τύχην μου, αἴφνης, τὴν 36ην ἡμέραν ἀπὸ τῆς δευτέρας μου εἰσόδου εἰς τὰς φυλακάς, εἶδον νὰ ἔρχωνται δύο Γερμανοὶ ναῦται, οἱ ὁποῖοι μοὶ εἶπον «φύγε ἀπ' ἐδῶ». Ἐξέρχομαι τῶν φυλακῶν καὶ βλέπω ὅλους τοὺς φυλακισμένους Γερμανοὺς λιποτάκτας νὰ τρέχουν πρὸς τὴν ἔξοδον.

Τρέχω καὶ ἐγώ, ἀλλὰ νομίζω ὅτι οἱ πόδες μου ἀπὸ τὰ γόνατα καὶ κάτω ἦσαν ξύλινοι· ἀφοῦ ἐπὶ 36 ἡμέρας, ὡς βλέπετε, ἱστάμην μέσα εἰς τὸ νερό, τί ἠδύναντο πλέον ἄλλο νὰ ἦνε, παρὰ ξύλα. Ἔχων 36 ἡμέρας νὰ ἴδω φῶς, ἐξέρχομαι τώρα ὡς τυφλός. Τρέχω πρὸς τὸν σταθμὸν καὶ φεύγω κρυφίως διὰ τὸ Γκαῖρλιτζ...

Ἐκ τούτων δύναταί τις νὰ σχηματίσῃ παράστασιν περὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ γερμανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Τὴν ἀγριότητα τῆς περιφήμου ταύτης «κουλτοὺρ» δὲν κατώρθωσε νὰ δαμάσῃ ἡ τόσον διαφημισθεῖσα ἀκμὴ τῶν ἐπιστημῶν ἐν Γερμανίᾳ. Φαντάζεταί τις τί θὰ συνέβαινεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἐν ᾗ περιπτώσει ἔστεφεν ἡ νίκη τὰ γερμανικὰ ὅπλα. Ἔστιν ὅμως δίκης ὀφθαλμός....

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκκλησιαστικά.

Ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου.—Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Μελέτιος ἄγων τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ (12) τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ὀνομαστικὴν ἑορτήν, τῇ μὲν πρωΐᾳ ἐτέλεσεν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τὴν θείαν μυσταγωγίαν, καθ' ἣν καὶ ἐδίδαξε τὸ εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα ἀπὸ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου, μετὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐδέξατο ἐν τῷ μητροπολιτικῷ μεγάρῳ τὰς συγχαρητικὰς ἐπισκέψεις πλείστων ἔκ τε τοῦ κλήρου καὶ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τῆς καθ'

ἡμᾶς κοινωνίας. Οὕτως ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Σ. σὺν ἄλλοις οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς, συνοδικοί τε καὶ παρεπιδημοῦντες, ὁ ἱερὸς κλῆρος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, πρὸς ὃν, ἐν σώματι προσελθόντα, ἡ Α. Σ. ἀπέτεινεν εὐκαίρως πατρικὰς νουθεσίας, ὑποδείξας μὲν τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τονίσας δὲ τὴν μεγάλην τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου σημασίαν ἐν τῷ καταρτισμῷ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, οἱ Ὑπουργοί, οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ Οἴκου τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἐκ προσώπου τῆς Α. Μ., ὁ Νομάρχης καὶ ὁ Δήμαρχος Ἀθηνῶν, ὁ Πρύτανις τῶν Πανεπιστημίων, πολλοὶ τῶν Καθηγητῶν αὐτῶν, ὁμὰς ὑποτρόφων τῆς Α. Σ. Ριζαρειτῶν, πλεῖστοι δὲ καὶ ἄλλοι πολιτευταὶ καὶ ἐπιστήμονες. Ἐπ' ἴσης τῇ Α. Σ. πλεῖστα διεβιβάσθησαν τηλεγραφικὰ συγχαρητήρια παρὰ διαφόρων ἔκ τε τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν ἐπαρχιῶν.

Τῇ ἑσπέρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις αὐτοῦ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης παρέθηκε δεῖπνον, οὗτινος προσκληθέντες μετέσχον οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Ἐπίσκοποι Θεσσαλιώτιδος κ. Εὐθύμιος, Ναυπακτίας-Εὐρυτανίας κ. Ἀμβρόσιος καὶ Γυθείου-Οἰτύλου κ. Διονύσιος, ὁ Θεοφιλ. βοηθὸς Ἐπίσκοπος Ταλαντίου κ. Ἱερόθεος, οἱ Ὑπουργοὶ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Διομήδης καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ. Δ. Δίγκας, ὁ Α' Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Ἀλέξανδρος, ὁ Βασιλικὸς παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ Ἐπίτροπος κ. Μιχαὴλ Γαλανός, καὶ οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος καὶ Γρηγόριος Παπαμιχαήλ.

Ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ Κλεμανσῶ ἀποπείρᾳ. — Βαθυτάτη συγκίνησις κατέλαβε σύμπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἐπὶ τῇ ὑπὸ Γάλλου ἀναρχικοῦ δολοφονικῇ ἀποπείρᾳ κατὰ τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ καὶ φιλέλληνος κ. Κλεμανσῶ, Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως. Τούτου ἕνεκα ἐπὶ τῇ διασώσει αὐτοῦ πρωτοβουλίᾳ τῶν Σωματείων ὁ Δῆμος Ἀθηναίων ἐτέλεσε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ (10) ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ δοξολογίαν, καθ' ἣν ἐτελετάρχησε μὲν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, παρέστησαν δὲ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πολιτικοῦ Οἴκου τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, οἱ στρατηγοί, οἱ ἀνώτατοι δημόσιοι λειτουργοί, πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τῆς πρωτευούσης, ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας μετὰ τοῦ Ἐπιτελείου τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας, καὶ ἄπειρον λαοῦ πλῆθος. Κατὰ τὴν δοξολογίαν ἀνεπέμφθησαν δεήσεις «ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως καὶ ταχείας ἀποκαταστάσεως τῆς ὑγιείας τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως Γεωργίου Κλεμανσῶ, πατρὸς τῆς νίκης καὶ ἐργάτου τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν», καὶ «ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι τῷ κόσμῳ εἰρήνην βαθεῖαν, τεθεμελιωμένην ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἐθνῶν», μετ' αὐτὴν δ' ὁ Σεβ. Μητροπ. ἀνέπεμψε τὴν ἀκόλουθον εὐχήν:

«*Δέσποτα Παντοκράτωρ, ὁ ζωὴν διδοὺς καὶ ἐκ θανάτου λυτρούμενος, εὐχαριστοῦμέν Σοι ἐκ βαθέων ψυχῆς ὅτι ηὐδόκησας ἐν τῇ ἀγαθότητί Σου ρύσασθαι τὴν ζωὴν τοῦ Γεωργίου Κλεμανσῶ, τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ κακοποιοῦ πνεύματος. Δώρησον αὐτῷ, δεόμεθά Σου, ταχεῖαν τὴν ἐκ τῶν τραυμάτων ἀνάρρωσιν, ὅπως ἐκ κλίνης ἀσθενείας αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἀποδοθῇ τῇ διακονίᾳ τοῦ θελήματός Σου τοῦ ἁγίου πρὸς ἐπικράτησιν ἐπὶ τῆς γῆς ἐλευθερίας ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον τὸν βίον διάγωμεν ἐν εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Ὅτι Σὺ εἶ πάντων τῶν ἀγαθῶν ὁ δοτὴρ*

καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγ. Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Κατόπιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐν συντόμῳ λόγῳ ἐμφανίσας τὴν μεγάλην καὶ σεβαστὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Κλεμανσῶ ὡς ἀκαταπονήτου μαχητοῦ ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ κόσμου καὶ προστάτου τῶν ἑλληνικῶν δικαίων, παρέστησεν ὅτι ἡ ἀπώλεια τοιούτου ἀνδρὸς θὰ ἦτο δυστύχημα οὐ μόνον διὰ τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν κόσμον ὁλόκληρον, διηρμήνευσε τὴν ὀδύνην τοῦ Πανελληνίου ἐπὶ τῷ φρικτῷ ἀνοσιουργήματι καὶ τὴν ἄμετρόν του ἐπὶ τῇ διασώσει χαράν, καὶ ἐπεῖπεν, ὅτι ἀπὸ τὴν γῆν τῆς Ἀκροπόλεως ἀναπέμπονται πρὸς τὸν Κύριον τοῦ παντὸς διάπυροι εὐχαὶ ὑπὲρ τῆς ταχίστης ἀποκαταστάσεως τῆς ὑγείας του χάριν καὶ πάντων μὲν συλλήβδην τῶν λαῶν, μερικώτερον δὲ καὶ τῆς Ἑλλάδος.

— Πρὸς τὸν κ. Κλεμανσῶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης διεβίβασε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα
τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Γαλλίας
κ. Κλεμανσὼ

Παρισίους

Ἡ κατὰ τῆς πολυτίμου ζωῆς Ὑμῶν ἀπόπειρα πληροῖ ὀδύνης τὰς καρδίας ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ ζωηρᾶς συμπαθείας παρακολουθοῦντες τὰ τραύματα Ὑμῶν, θερμὰς ἀναφέρομεν πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεις, ὅπως τάχιστα ἀποδώσῃ Ὑμᾶς σῶον καὶ ὑγιᾶ εἰς τὸ μέγα ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν λαῶν ἔργον, εἰς ὃ ἐκλήθητε ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν ***Μελέτιος***

— Δοξολογίαι ἐπὶ τῇ διασώσει τοῦ Γάλλου Πρωθυπουργοῦ ἐτελέσθησαν πάνδημοι καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, δυσαρίθμητα δὲ τηλεγραφήματα ἐστάλησαν πρὸς αὐτὸν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλληνίδος γῆς, ἄμετρον μὲν χαρὰν ἐκφράζοντα ἐπὶ τῇ διασώσει αὐτοῦ, ἀποτροπιασμὸν δὲ διαδηλοῦντα ἐπὶ τῷ φρικώδει ἀνοσιουργήματι.

— Προσκλήσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου οἱ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου συνελθόντες ἐν τῷ μητροπολιτικῷ μεγάρῳ τῇ ἑσπέρᾳ τῆς προπαρελθούσης Πέμπτης ἀντήλλαξαν σκέψεις περὶ ἱδρύσεως ἐπιστημονικοῦ θεολογικοῦ περιοδικοῦ, οὗτινος τὴν ἀνάγκην πάντες συνωμολόγησαν.

— Ἐπεκυρώθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου καὶ ἐκοινοποιήθη ἡ ποινὴ τῆς καθαιρέσεως κατὰ τοῦ ἱεροδ. Γεωργίου Σακελλαροπούλου, παρανόμως χειροτονηθέντος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς στρατιωτικῆς θητείας, ἐγράφησαν δὲ τὰ δέοντα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, πρὸς ὃ ἐδηλώθη ὅτι οὗτος οὐδέποτε ἐθεωρήθη κληρικὸς καὶ ὅτι, ἀφαιρουμένου ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ ἱερατικοῦ ἐνδύματος, ὀφείλει νὰ στρατευθῇ.

Προσεχῶς ἡ Ἱ. Σύνοδος θ᾽ ἀσχοληθῇ ἐπὶ παρομοίων ὑποθέσεων παρανόμων χειροτονιῶν, γενομένων ἄνευ ἀδείας τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου.

*«**Ἱερὸς Σύνδεσμος**».*—Τῇ χθὲς Πέμπτῃ (14) ὁ ἐνταῦθα «Ἱερὸς Σύνδεσμος» ἐτέλεσεν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τὸ τακτὸν ἐτήσιον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν κεκοιμημένων ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν, δωρητῶν καὶ μελῶν αὐτοῦ. Κατά τε τὴν ἱερουργίαν καὶ τὸ μνημόσυνον ἐχοροστάτησεν ὁ καὶ Πρόεδρος τοῦ «Ἱ. Συνδέσμου» Σεβ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν.

ΝΕΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΑΙ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ*

εἰς τὴν ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 179 καὶ 180 φύλλοις τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Κήρυκος» ἐπίκρισιν τῆς ὑπ' ἐμοῦ συγγραφείσης Ἱερᾶς ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

4ον) Ὁ κ. Καρπάθιος μὲ κατακρίνει ὅτι ἐν τῇ συνεπεῖ ἐφαρμογῇ τῶν ἀρχῶν μου—ἃς ἀλλαχοῦ μὲ ἐλέγχει ὅτι δὲν τηρῶ—καταντῶ ἐνίοτε εἰς ὑπερβολάς. Ὡς τοιαύτας ὑπερβολὰς χαρακτηρίζει τὴν παράλειψιν μεγάλων χρονολογιῶν καὶ γεωγραφικῶν τινων ὀνομάτων (Χαρρὰν-Γεσέμ). Ἐγὼ τοὐναντίον θεωρῶ περιττὴν πᾶσαν χρονολογίαν καὶ τοπολογίαν, ἐφόσον δὲν πρόκειται περὶ ἐκμαθήσεως ἱστορίας καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ περὶ ἐξαγωγῆς θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν ἐκ τῆς διδομένης ἱστορικῆς ὕλης. Ὡς ἐκ τούτου τὸν παῖδα δὲν ἐνδιαφέρει πότε ἦλθεν ὁ Ἀβραὰμ εἰς Χαναὰν καὶ εἰς ποίαν πόλιν τῆς Μεσοποταμίας κατῴκει πρὶν ἔλθῃ ἐκεῖ κ.τ.λ.

Ἐπίσης ὁ κ. ἐπικριτὴς θεωρεῖ ὡς ὑπερβολὴν ὅτι δὲν προσφέρω τὸν δεκάλογον εἰς τὸ ἀρχικὸν κείμενον, ἀλλ' ἐν παραφράσει. Ἀλλὰ λησμονεῖ τὰς δυσχερείας τῆς ἐκμαθήσεως καὶ κατανοήσεως τοῦ κειμένου τοῦ δεκαλόγου (πρὸ πάντων τῆς β' καὶ δ' ἐντολῆς) ὑπὸ παίδων ἀγνοούντων ὅλως τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν; Πολέμιος πάσης ἀποστηθίσεως, εὑρίσκω πολὺ προτιμότερον ὁ μαθητὴς ἐν τῇ α' τοῦ Ἑλληνικοῦ νὰ μάθῃ τὸ περιεχόμενον τῶν 10 ἐντολῶν, τὸ δὲ κείμενον αὐτῶν νὰ μάθῃ εἰς τὸ μάθημα τῆς κατηχήσεως μετὰ δύο ἔτη, ὅτε θὰ δύναται νὰ κατανοῇ ὅ,τι λέγει. Ὁ κ. Καρπάθιος, πολέμιος καὶ αὐτὸς τῶν ὁρισμῶν, εὑρίσκει ὑπερβολὴν ὅτι δὲν δίδω τοὐλάχιστον τὸν ὁρισμὸν τοῦ μαθήματος. Ἐν τούτῳ εἶμαι σύμφωνος μετὰ τοῦ κ. ἐπικριτοῦ, ἀλλ' ἠναγκάσθην νὰ παραλείψω πάντα ὁρισμὸν τοῦ μαθήματος, διότι τὸ κρῖναν τὸ βιβλίον μου ἐκπαιδευτικὸν συμβούλιον ἐπέμενε νὰ τροποποιήσω τὸν δοθέντα ὁρισμὸν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κατὰ τρόπον οὐδόλως στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τῆς λέξεως, διότι δῆθεν ἡ ἑρμηνεία τοῦ ὅρου διαθήκη διὰ τῆς λέξεως συμφωνία «ὑποβιβάζει τὴν κυριαρχίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ, ὅστις οὕτω παρίσταται ὡς ἐκ τοῦ ἴσου συνάπτων συμφωνίαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους»! Ἐπροτίμησα λοιπὸν νὰ λείψῃ πᾶς ὁρισμὸς ἢ νὰ τεθῇ τοιοῦτος στηριζόμενος ἐπὶ ὅλως ὑποκειμενικῶν γνωμῶν, καὶ κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου ὅλως ἐσφαλμένος.

5ον) Ὁ κ. Καρπάθιος εὑρίσκει ὅτι δὲν ἔχουσι τὸν τόπον των ἐν τέλει τοῦ βιβλίου ὁ χρονολογικὸς πίναξ καὶ ἡ σημείωσις τῶν πηγῶν, διότι ταῦτα ἀνήκουν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ διδασκάλου. Συμφωνῶ πληρέστατα· ἀλλ' ἐφόσον δὲν ὑπάρχουν βιβλία διὰ τὸν διδάσκοντα, πολλοὶ δὲ διδάσκαλοι οὐδὲν ἄλλο βοήθημα ἔχουν ἢ αὐτὸ τοῦτο τὸ διδακτικὸν βιβλίον, ἐθεώρησα καλὸν ἐν τέλει τοῦ βιβλίου νὰ παραθέσω 2-3 σελίδας χάριν τοῦ διδάσκοντος, οὐδενὸς φόβου ὑπάρχοντος νὰ γεννηθῇ σύγχυσις ἢ τραγέλαφος, ἀφοῦ ταῦτα δὲν εἶναι ἐγκατεσπαρμένα ἐν τῷ βιβλίῳ, ἀλλ' εἶναι ἐν τέλει τοῦ βιβλίου καὶ φέρουσι τὴν ἐπιγραφὴν «διὰ τὸν διδάσκαλον».

(ἕπεται συνέχεια).

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ: Ἀθηνῶν δρχ. 10, Ἐπαρχιῶν δρχ. 12, Ἐξωτερικοῦ δρχ. 15.
Ἕκαστον τεῦχος δρχ. 0.35.

Διευθυντὴς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Γραφεῖα ἐν τῇ Ι. Μητροπόλει Ἀθηνῶν.

Ἀπευθυντέον: Ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν Σύνταξιν: Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ «Ἐκκλ. Κήρυκος».— Δι' ἐμβάσματα συνδρομῶν καὶ ἀποστολὴν τοῦ φύλλου: Πρὸς τὴν Διαχείρισιν τοῦ «Ἐκκλ. Κήρυκος».

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου.